

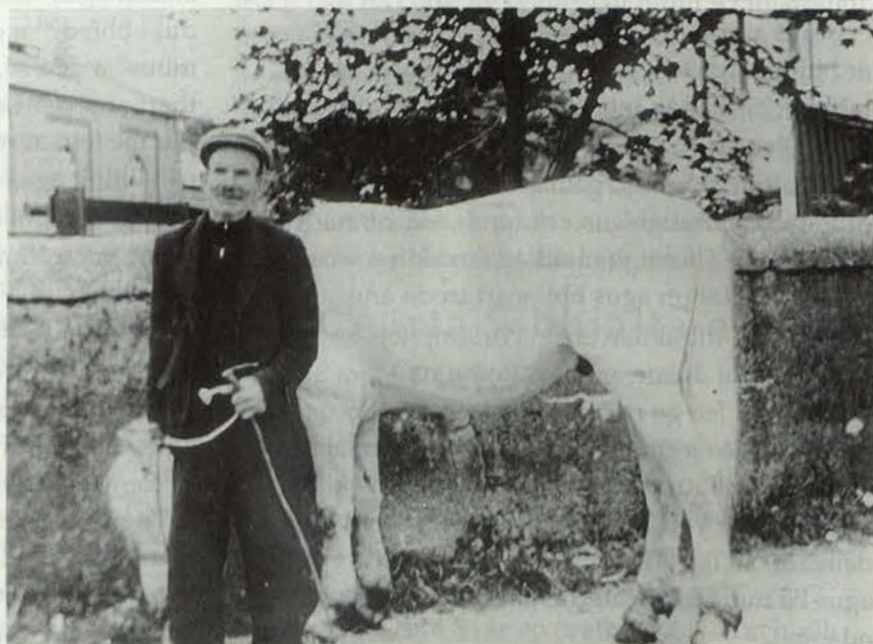
Máirtín Ó Neachtain agus Capaillíní Chonamara

Philomena Ní Neachtain

Ní ón ngaoth ná ón ngrian a thug Máirtín Ó Neachtain suim a bheith aige sna capaill. Sna tríochadaí, bhuaigh a shin-shean athair - Páidín Breathnach as Snámh Bó, duais le capall agus searrach ag seó i gCarna. Ansin tháinig seanathair Mháirtín ó thaobh a mháthar agus ba iad na capaill mian a shaol féin.

B'shin é Máirtín Pháidín Bhreathnaigh as Snámh Bó. Bhíodh Máirtín Pháidín nach maireann agus a mhac Bearthlín, atá thall i Sasana anois ag taisteal le stail chláraithe de chuid mhianach Chapaillíní Chonamara ar fud Chonamara. Níl áit ar bith i gConamara nach raibh aithne ar Mháirtín Pháidín agus ar a stail. Is ag marcaíocht ar a dhroim a bhíodh sé, is minic nach mbíodh an diallait féin faoina thóin ar dhroim na stail. "Whiskers Walsh" nó "Máirtín na hEasóige" a thugadh lucht na gcapall air. I 1963 bhuaigh sé an dara háit le stail ag seó an Chlocháin. Bhíodh athair Mháirtín Ó Neachtain, sin é Míicilín Phádraig Choilm as Gleann Trasna ag obair le capall agus carr ar na bóithre ag Comhairle Chontae na Gaillimhe. Mar sin thug Máirtín an suim atá aige sna capaill ón dá thaobh.

Freastalaíonn Máirtín ar na seónna capaill go rialta. Tagann lúcháir ar a chroí i mí Bealtaine mar bíonn na seónna ag tosú arís. Leanann siad ar aghaidh gach deireadh seachtaine go dtí

Máirtín Pháidín an Bhreathnaigh as Snámh Bó, Rosmuc agus a chapall, Inver Rebel, ag Seó Chapaillíní Chonamara sa gClochán i 1960. I Meiriceá a rugadh Máirtín agus tháinig a mhuintir go Snámh Bó agus gan é ach sé seachtainí d'aois. Chaith sé a shaol ag plé le capaill agus ag bádóireacht. Bhí a mhac Beartlín, thíos, ag plé le capaill nó go dtug sé a aghaidh go Sasana sna 70aidí agus tá a gharchlann anois ar an obair chéanna. Bhí an stail "Glencarraig Sparrow" ag an seó san RDS i mbliana áit a bhfuair siad an 4ú áit.

deireadh mí Meán Fómhair. Ní raibh sé ach trí bliana déag d'aois nuair a chuaigh sé chuig an chéad seó riamh. Chúig bhliana fichead ó shin, ar an Domhnach deiridh de mhí

Lúnasa 1980, shiúil sé féin agus a dheartháir Micheál go hUachtar Ard ag an seó. Tá sé ag freastal orthu go rialta ó shin. I mbliana réitigh sé an láir "Glencarrig Róisín" le haghaidh na seónna. Tá duais tugtha aici as ocht seó i mbliana, Co. Uíbh Fhailí agus Baile Átha Cliath ina measc.

Tá sé le rá ag Máirtín anois go bhfuil a bhrionglóid tagtha fíor, is é sin ribín a thabhairt ón RDS i mBaile Átha Cliath agus as Páirc an Chlocháin, tá sé sin déanta aige i mbliana.

Is iad Capaillíní Chonamara is ansa le Máirtín Ó Neachtain as Gort Mór, go mba fada buan é féin agus na capaill.

Coláiste Cuimhneacháin an Phiarsaigh - An Choláiste Tin

Tá an Choláiste Tin nó Coláiste Cuimhneacháin an Phiarsaigh tógtha as an nua i mbliana agus tá Pléaráca an-sásta gur inti a bheas Oscailt Oifigiúil Phléaráca Chonamara 2005. Cuireann Meta Uí Mháille síos ar stair an Choláiste.

Thugtaí an Choláiste Tin uirthi mar gur as adhmaid agus as tin a bhí sí déanta ar fad. Ba áis antábhachtach sa bpobal a bhí inti i rith na mblianta. Ba as Tí Mháirtín Mhóir a tháinig an t-ábhar. Déanadh saor í a deirtear ach má déanadh féin is iomaí punt a chuir sí i bpócaí daoine. Is i gcomhar cúrsaí Gaeilge a tógadh í ar dtús. Chaith tionscal cniotála tamall inti a thug obair do go leor mná agus do chailíní óga an phobail.

Bhí an Club Dornálaíochta ann ar feadh i bhfad agus an Naíonra ó bunaíodh é. Bhainfeadh na coláistí Gaeilge úsáid as an gColáiste Tin nó gur leagadh í agus thosaigh obair ar an Ionad nua "Coláiste Cuimhneacháin an Phiarsaigh".

Bhí baint mhór ag Colm Ó Gaora, ag an Ath. Kenney -Sagart Pobail Ros Muc ag an am, Pat Chon Ó Nia agus ag Michael a'Mháille chomh maith le daoine eile lena tógáil. Bhí sé mar

riachtanas ag ábhar múinteoirí scoile ag an am go gcaithfeadh siad trí mhí an t-samhraidh ar chúrsa Gaeilge agus ag fanacht ar lóistín i dtithe sa bpobal.

Oscailíodh Coláiste Cuimhneacháin an Phiarsaigh i 1933 agus mhair sí mar Choláiste Gaeilge go dtí 1937. Cuireadh deireadh ag an tráth sin leis an riachtanas ó thaobh an chúrsa Gaeilge de agus ní raibh an t-éileamh céanna ar na cúrsaí ansin. Le linn an ama sin bhí seasamh beo bríomhar ag an bpobal. Bhí aitheantas ag Ros Muc ó thaobh na teanga, agus tharraing sin Gaeilgeoirí agus turasoirí chun na h-áite. Bhíodh ranganna ar siúl i rith an lae agus siamsíocht san oíche. Ní bheadh a leithéid de chaighdeán ná de sheirbhís in óstán 5 réalt inniu. Bhíodh éadaí bána línéadach ar na boird, iad fillte agus iarnáilte agus soithigh geala china leagtha orthu, ceapairí, sconaí, cácaí milse agus neart tae

le fáil. Bhí an chócaireacht agus an obair seo ar fad déanta go h-an proifisiúnta faoi stiúir bhean áitiúil agus chuirte chuire chóir ar a raibh i láthair.

Bhíodh muintir na h-áite ag tarraingt ar na damhsaí sa gColáiste Tin freisin. Bhíodh orthusan íoc isteach ag an gcéilí, ligte na scoláirí Gaeilge isteach in aisce. Cheap an dream áitiúil nach raibh sé seo féarailte agus chuaigh siad ar stail. D'eagraigh siad féin céilí taobh amuigh ar an mbóthar, fuair siad fear le ceol a chasadh, sin é an áit a mbíodh an ropadh ceoil agus damhsa.

Tá spás agus deiseanna breátha sa bhfoirgneamh nua agus beidh an oiread céanna agus i bhfad níos mó ar siúl inti. Ní Coláiste Tin í níos mó, meastú cén t-achar a thógfaidh sé go rachfaidh daoine i gcleachtadh Coláiste Cuimhneacháin an Phiarsaigh a thabhairt uirthi in ionad an Choláiste Tin.